

Dirigents de les agrupacions juvenils Jarrai i Gazteriak anuncien a Sant Sebastià la seva fusió com a Haika, ara fa tot just un any. La capacitat de mobilització social d'aquest grup supera la d'alguns partits polítics que actuen a la campanya electoral basca.

Haika, més enllà d'un moviment abertzale

L'Audiència Nacional pretén il·legalitzar Haika, l'organització juvenil basca que aplega els grups abertzales Jarrai i Gazteriak. Aquesta és la crònica de la vida de milers de joves.

“**B**orroka da bide bakarra” (“la lluita és l'únic camí”), juntament amb “*Independentzia, sozialismoa*” (“independència i socialisme”) van ser les consignes més repetides pels gairebé 12.000 joves abertzales simpatitzants d'Haika, que es van reunir a Oiartzun (Guipúscoa) fa dues setmanes. Dues hores abans, els mateixos nois ballaven l'*aurresku*, cantaven temes populars bascos i recollien, en definitiva, bona part de la cultura tradicional basca, per celebrar el primer aniversari de l'organització juvenil. La participació

en aquestes jornades va ser massiva i cadascun dels actes es va desenvolupar enmig d'un ambient plenament festiu i reivindicatiu.

Haika (“aixecar-se”) va néixer el 22 d'abril de l'any passat, la vigília de l'Aberri Eguna (dia de la pàtria basca), fruit de la unió del grup juvenil abertzale Jarrai, que aplegava militants del territori del País Basc sota administració espanyola, i Gazteriak, que n'abraçava del territori d'Euskadi nord. La nova formació, doncs, es va presentar a la localitat nord-basca de Kanbo davant d'uns vint mil joves, segons fonts pe-

riodfístiques, però el seu procés constituent i d'implantació a tot el territori d'Euskal Herria no va culminar fins al febrer d'enguany, a Pamplona. Aquest moviment sorgia com una "organització juvenil, de tot el País Basc, independentista, revolucionària, *euskaldun*, plural i amb estructures flexibles".

Ara són, per a algú, el planter d'ETA, els cadells que practiquen la *kale borroka* ("lluïta al carrer") i terroristes en potència. Són, per a d'altres, joves que simbolitzen una generació rebel i activa, i que defensen una pàtria nova, lliure i socialista. Aritz Zubimendi, portaveu d'Haika a Guipúscoa, nega qualsevol relació orgànica dels seus militants amb la violència als carrers, tot i que afirma, també: "Hi ha joves disposats a lluitar de manera violenta perquè no hi veuen un altre camí."

La criminalització d'Haika, no només dels seus actes sinó també de les seves idees, arriba, segons ells, per la justícia i pels mitjans de comunicació. En aquest sentit, Zubimendi assegura: "Les intencions del Govern espanyol són portar l'esquerra abertzale fora de la legalitat", i per això "s'ha valgut de molts mitjans de comunicació, que indubtablement han tingut un paper determinant contra el poble basc".

Segons l'actual portaveu del grup, "a diferència de les joventuts d'altres partits, com Nuevas Generaciones [branca del PP] o Juventudes Socialistas [vinculada al PSOE], Haika és una organització autònoma i autosuficient, que no està supeditada a cap partit polític", tot i que a l'hora d'anar a les urnes el proper 13 de maig demanen el vot per a Euskal Herriarrok (EH). El que volen, assegura, és "un *lehendakari* disposat a lluitar per la sobirania", encara que l'objectiu final del grup juvenil és que s'articuli la construcció del poble basc mitjançant la Udalbiltza (assemblea dels municipis bascos).

Aquests comicis seran els més oberts dels últims temps i, potser, els primers en què el *lehendakari* no sigui nacionalista basc. Zubimendi conclou que si fos així la situació política no té perquè radicalitzar-se, però recorda que "ETA té un recolzament social significatiu". I és que només cal mirar les centenars de ta-

"Haika és autònoma, autosuficient i no està supeditada a cap partit", assegura la portaveu de la formació, Aritz Zubimendi, tot i que demanen el vot per a Euskal Herriarrok

vernes basques on les fotos dels presos —als quals es tracta com a herois— i la guardiola de color negre per a les famílies resideixen les barres. No en va, la defensa dels presos d'ETA s'ha convertit en un dels eixos de les reivindicacions del moviment d'alliberament nacional basc (MLNV).

Fet i fet, l'opinió pública ben poc sabia d'Haika fins que el 6 de març el jutge de l'Audiència Nacional Baltasar Garzón va fer detenir quinze membres de l'organització acusats de pertinença a banda armada. Amb les seves paraules, perquè hi ha indicis i documentació abundant que assenyalen la relació d'Haika amb ETA "com a instrument de l'estratègia terrorista de la banda". A partir d'aleshores els diaris van començar a fer-se ressò de les activitats d'aquest grup juvenil.

Com a conseqüència d'aquestes detencions, una vintena d'agents socials, polítics i sindicals (la plataforma per l'autodeterminació Bai Euskal Herriari, les formacions Abertzaleen Batasuna i EH, ara en procés de fusió, o els sindicats ELA i LAB, entre d'altres) es van reunir a Sant Sebastià per consensuar un

document en suport als detinguts i a l'organització de la qual formaven part. En el comunicat expressaven que les detencions s'havien dut a terme "amb clara motivació política per criminalitzar la tasca dels diferents organismes i persones que treballen per la defensa i la socialització dels drets, i que aposten per un escenari de pau i democràcia per al poble basc". El PNB, el PSE i IU-EB no van assistir a la reunió, però el Partit Nacionalista Basc no va deixar de pronunciar-se sobre aquesta iniciativa judicial, que va qualificar de "*garzonada* o de maniobra electoral". D'altra banda, el Consell de la Joventut del País Basc, format per les joventuts del PNB, PSE-EE i CCOO, va declarar: "En cas de no haver-hi proves jurídicament vàlides, no es pot acusar tota una organització com a responsable dels fets d'alguns dels seus membres."

El magistrat, però, entén que ETA, a més de dissenyar les actuacions de la *kale borroka*, es nodreix dels militants d'aquesta organització per formar els seus comandos. En aquest sentit, un dels últims detinguts ha estat Asier Tapia Zulaika, anterior portaveu de l'organització juvenil, que va ser acusat d'apologia del terrorisme després de llegir un document en què desqualificava l'operació contra Haika i donava suport als empresonats.

Ara mateix els detinguts són disset, les seues oficials d'Haika han estat clausurades per ordre judicial, i la seva web ha deixat d'existir, així com tampoc publiquen cap revista.

L'estètica de la construcció. En aquest context, l'organització abertzale va decidir celebrar el seu primer aniversari a Oiartzun, una vila guipuscoana de 8.000 habitants situada a onze quilòmetres de Sant Sebastià. Governada per EH. Aquest poble és una metàfora perfecta de la visió que els joves d'Haika tenen del País Basc: un país en plena construcció.

Més de 12.000 joves s'hi van aplegar vestits com si seguisin un llibre d'estil, més o menys estricte. Els nois: arracada grossa d'anella a l'orella esquerra, cabell curt sobre les orelles i llarg per darrere, xandall, jersei de llana i moca-

Escorcoll de la seu d'Haika a Bilbao, el 6 de març d'enguany, per ordre del jutge de l'Audiència Nacional Baltasar Garzón. Des d'aleshores, els mitjans de comunicació s'han fet ressò de les activitats de l'organització.

dor palestí. Les noies: faldilla o pantaló, jersei de llana i mocador al cap. D'aquesta manera, només per l'aparença física, es pot distingir un simpatitzant de l'esquerra abertzale, i és que Haika va molt més enllà de ser un moviment ideològic o polític: els seus membres han convertit l'independentisme en una forma de vida, en una norma estètica, social, de comportament rebel.

Dues carpes gegants serveixen d'aixopluc per a tants joves. A la més gran, pocs minuts abans de començar el míting multitudinari, s'hi llegeix una frase de José Miguel Benaran, Argala, membre d'ETA assassinat pel Batallón Vasco Español l'any 1978: "*Sailki ondo antolatutako herriak lor ditzake helburu haundiak*" ("Tan sols el poble ben organitzat pot aconseguir grans finalitats"). Haika és la culminació del somni de Benaran. Totes les seves accions, els seus mítings estan encaminats a unir la joventut basca cap a una finalitat única: la independència i el socialisme per al poble basc. A l'altra banda, penja una pancarta rectangular gegant on hi ha dibuixat l'anagrama d'ETA, una d'estral i una serp, sobre un fons blau. I a sota,

la llegenda "*ETA. Bietan jarrai*" ("ETA. Sempre endavant").

El primer en pujar a l'escenari és un militant d'Haika, darrere del qual es veuen altaveus, aparells elèctrics i pantalles gegants pròpies dels grans concerts de rock. És evident que Haika no té problemes de finançament. La venda de samarretes, adhesius, entrades de concerts, a més dels actes que organitza, són suficients, segons la portaveu Aritz Zubimendi, per mantenir escenaris de dimensions tan impressionants com el d'Oiartzun.

El futur d'un problema. El míting s'inicia amb una breu valoració del primer any de funcionament d'Haika. Un jove recorda totes les accions en què Haika ha participat, així com el paper de l'organització durant els disturbis de Biarritz a la reunió de caps d'estat. Seguidament, un *bertsolari* (poeta que improvisa versos en basc) canta una cançó en commemoració als dotze mesos de la creació d'Haika i recorda els noms dels disset empresonats per Garzón. Les paraules d'un dels empresonats en aquella operació, Igor Ortega, enviades des

d'Alcalá-Meco, provoquen una ona sonora d'aplaudiments i crits de recolzament. A continuació, dues joves canten "*Lepo-an hartu ta segui aurrera*" ("posa-te'l a l'espatlla i continua endavant"), cançó de lluita escrita per Telesforo Monzón, ministre del primer govern basc i dirigent, més tard, d'Herri Batasuna. L'auditori vibra, mentre tres encaputxats cremen dues banderes, l'espanyola i la francesa. L'últim en sortir a l'escenari és Joxe Mari Olarra, membre de la mesa nacional d'HB era al costat de l'anterior portaveu d'Haika, Asier Tapia, quan va llegir el comunicat de rebuig contra l'ofensiva judicial que dies més tard el dugué a ell també a la presó.

L'acte finalitza amb el cant de l'"Eusko Gudariak" ("himne al soldat basc"), mentre fora del recinte les furgonetes de l'Ertzaintza i de la Guàrdia Civil patul·len per les carreteres paral·leles a una distància cautelar. Policia i organitzadors es vigilen mútuament. La tensió és latent però controlada, tal com si tothom acceptés el comportament de l'enemic.

Els concerts, els actes de solidaritat amb els presos bascos i les trobades de joves tan sols són un exemple de la capacitat organitzativa d'un moviment que compta amb un suport popular actiu. La seva capacitat de mobilització social supera la d'alguns partits polítics que actuen a la campanya electoral basca. El seu àmbit, però, depassa la política. L'amenaça d'il·legalització, les detencions i el control policial són simples obstacles per a aquesta part de la societat basca acostumada a conviure amb el conflicte. En el seu món, els joves d'Haika són el futur d'un problema que no té una solució immediata.

**Bibiana Guarch
Marcos Pardeiro
Roger Pi**